

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 26. broj

27. lipnja 2024.

cijena 300 Ft

Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj

FOTO: BETA B.

4. i 5. stranica

Hrvatski vrtić u Santovu

6. stranica

Celjanska Marija

11. stranica

Kazališna čarolija

15. stranica

Vrijeme ljetnih praznika i godišnjih odmora

Kad se obavi posao, dobro dođe malo odmora. Tako je to u školi, na radnom mjestu, a i u društvenom radu ili organizaciji. Prošloga tjedna završena je još jedna školska godina. Time je na radost školske djece, gimnazijalaca i studenata počelo vrijeme dugo iščekivanih ljetnih praznika, odmora, zabave, igre i svega onoga što se nije stiglo tijekom godine. Slijedi više odmora, spavanja, druženja s prijateljima i obitelji, zabave i brojnih ljetnih programa... Već su započeli i razni ljetni sadržaji za djecu, mlade i odrasle – kampovi, festivali, kulturna događanja. Naravno, i odmor na plaži ili bazenima. Vrijeme je to za opuštanje i odmor te punjenje baterija za sljedeće razdoblje.

Iza nas su i nedavno održani izbori, a za nas su najvažniji i najzanimljiviji izbori za narodnosne samouprave (za mjesne, područne i državnu hrvatsku samoupravu). Znaju se budući zastupnici hrvatskih samouprava, među kojima ima i onih koji su već desetljećima članovi raznih vijeća ili istodobno i više vijeća, ali i onih koji će započeti svoj prvi mandat. Prilika je to da se udruži iskustvo i mladalački polet. Do 1. listopada, kad istječe mandat sadašnjih zastupnika, imaju vremena za preispitivanje dosadašnjeg rada kao i za osmišljavanje novih planova. Međutim, ima i onih koji ljeti imaju više posla, primjerice sezonski turistički radnici koji cijelo ljeto rade u kampovima, ugostiteljskim lokalima, hotelima, pansionima, apartmanima... Ima i onih koji rade u organizaciji festivala, kulturnih događanja, koncerata... Dakako, i radi zarade, ali i radi našeg što ugodnijeg boravka na godišnjem odmoru. Nažalost, ima i onih koji rade tijekom cijele godine, ali nisu u mogućnosti osigurati si ljetovanje za godišnji odmor. Uglavnom vrijeme provode kod kuće, ili s obitelji ili s prijateljima, te u kući i oko kuće obavljaju poslove za koje nisu imali vremena tijekom godine. Ipak, ljeto je za mnoge vrijeme odmora i opuštanja, a slobodno vrijeme svatko koristi po svojoj volji – za opuštanje, odmor, sportske aktivnosti, odlazak u prirodu ili se pak posvećuje nekom voljenom hobiju.

Na kraju ljeta sve počinje ispočetka, ali s napunjenim baterijama, s novom voljom i željom za uspjehom, srećom, zdravljem i blagostanjem.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je Odluku o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2024. godinu.”

Na temelju provedena 1. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2024. godinu Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je Odluku o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2024. godinu. Javni poziv provodi se radi promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskoga jezika, kulturnoga stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskoga kulturnog zajedništva kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske.

Odluka o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2024. godinu donesena je 6. lipnja odlukom Povjerenstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a dodijeljena su sredstva u iznosu od 905 850 eura koja su podijeljena na sljedeći način:

<https://hrvatiizvanrh.gov.hr/UserDocImages//Javni%20pozivi%20i%20natjecaji%202018//Odluka%20o%20dodjeli%20financijske%20potpore%20za%20posebne%20potrebe%20i%20projekte%20od%20interesa%20za%20Hrvate%20izvan%20Republike%20Hrvatske%20za%202024.%20godin.pdf>

Pogledajte i prostudirajte. A koliku su i koji projekti, koji predani natječaji kojih hrvatskih ustanova, civilnih organizacija i samouprava dobili potporu za posebne potrebe i projekte?

Hrvatska državna samouprava dobila je najveću potporu, i to u iznosu od 8000 eura za projekt, tj. monografiju „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj”.

Pet je institucija u održavanju Hrvatske državne samouprave dobilo potporu. Hrvatski vrtić i osnovna škola „Mate Meršić Miloradić” (Sambotel) dobila je potporu od 5000 eura za Nastavni materijal za učenje hrvatskog jezika u udžbenicima izvan Republike

Hrvatske. Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (Prisika) dobila je potporu od 4000 eura za Hrvatsko hodočašće mladih iz Mađarske (u Međugorje). Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin” (Martinci) dobio je potporu od 3000 eura za Hrvatski katolički kalendar 2025. Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža” (Pečuh) dobila je potporu od 3000 eura za Digitalne učionice budućnosti. Kulturni centar bačkih Hrvata (Baja) dobio je potporu od 2000 eura za Berbenu svečanost bačkih Hrvata 2024.

Zaklada za hrvatsko školstvo u Mađarskoj (Budimpešta), koju je utemeljio HDS, dobila je potporu od 2000 eura za Jubilarni godišnjak Katedre za kroatistiku u Pečuhu.

Tri mjesne hrvatske samouprave u Mađarskoj dobile su potporu. Hrvatska samouprava Hrvatskog Židana dobila je potporu od 5000 eura za Obnovu „Hiže Most”. Hrvatska samouprava Kujinja dobila je potporu od 2000 eura za 30. Bošnjačko sijelo. Hrvatska samouprava Udvara dobila je potporu od 2000 eura za Hrvatski kulturno-jezični kamp u Udvaru.

Jedna je mjesna samouprava u Mađarskoj dobila potporu – Mjesna samouprava Narde, 2000 eura za Podučavanje sviranja tamburice i hrvatskog narodnog plesa u Nardi.

Potporu je dobila i jedna civilna udruga – Savez gradišćansko-hrvatskih organizacija u Ugarskoj (Koljnof), 3000 eura za projekt Složno na Jantarskoj cesti.

Ukupno su hrvatske ustanove, civilne organizacije i hrvatske samouprave u Mađarskoj na temelju 1. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2024. godinu dobile potporu u iznosu od 45 000 eura.

Potporu je dobilo 216 projekata, a jednokratnu financijsku potporu 70-ak socijalno ugroženih Hrvata u Bosni i Hercegovini, Srbiji i na Kosovu. Najviši mogući iznos, 20 000 eura, dobio je samo jedan projekt: Dobroćvorno-karitativni susreti hrvatske zajednice u New South Walesu i Canberri, koji je prijavio Hrvatski katolički centar „Marija kraljica Hrvata” iz Wollongonga u Australiji.

Branka Pavić Blažetin

NARODNOSNI IZBORI

Županijske samouprave

Baranjska županija

U Baranjskoj županiji pravo glasa imalo je 3275 birača. Njih 2592 (79,24 %) pristupilo je izborima, a 2526 glasalo je za Hrvatsku samoupravu Baranjske županije (2242 važeća i 284 nevažeća listića). Na listi je bilo 12 kandidata za sedmeročlano zastupničko tijelo. Prvih sedam kandidata budući su zastupnici Hrvatske samouprave Baranjske županije: Brigitta Stivics Sándorné, Péter Balázs, Mihály Sárosác, Mirjana Murinyi, Ildikó Bosnyák Balázsné, Tiborné Vebér, Zoltán Kovács. Nakon njih, od osmog mjesta, slijede: Kristóf József Dervár, Adrienn Gergics, Mária Kovács, Attila Pintér, Györgyi Geosits Radosnainé.

Željezna županija

Listu Hrvatske samouprave Željezne županije postavilo je Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. U županijskom hrvatskom registru s pravom glasa bilo je 1765 glasača, a njih 1428 pristupilo je izborima. Od toga broja 1382 glasalo je za Hrvatsku samoupravu Željezne županije s 1290 važećih i 92 nevažeća listića. Sedam kandidata bilo je na listi za sedam zastupnika: Rajmund Filipovics, dr. Krisztina Glavanics, Vince Hergovich, Ferenc Jurasits, Zoltán Keresztes, Sándor Petkovits, Adrienn Tóth.

Budimpešta

Listu Hrvatske samouprave Budimpešte postavio je Savez Hrvata u Mađarskoj. U glavnogradskom hrvatskom registru s pravom glasa bila su 494 glasača, a 381 glasač (77,13 %) pristupio je izborima. Glasalo je 350 glasača s 292 važeća i 58 nevažećih listića. Na listi je bilo tek sedam imena te su svi kandidati budući zastupnici Hrvatske samouprave grada Budimpešte: István Gyurity, dr. Dénes Sokcsevits, Éva Molnár Muityné, Krisztián Brankó Kovács, Istvánné Németh (Anica Petreš), dr. Attila Szoboszlai, Mira Horváth.

Đursko-mošonsko-šopronska županija

U Đursko-mošonsko-šopronske županije listu za hrvatsku samoupravu te županije postavile su dvije organizacije: Udruga Hrvati – Horvátok osam kandidata i Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj šest (sedam) kandidata. Između dviju lista vodila se žestoka borba za mandate. U županijskom hrvatskom registru s pravom glasa bilo je 1517 glasača, a njih 1316 (86,75 %) pristupilo je izborima. Glasalo je 1288 birača (1237 važećih i 51 nevažeći listić).

Udruga Hrvati – Horvátok postavila je listu s osam kandidata: Marianna Payrits, Ferenc Grubits, Balász Martinschich, Éva Klaudia Radits Schmatovichné, János Grubits, Géza Völgyi, Szabina Balogh, Zsolt Práger. Njihova lista osvojila je 605 glasova (48,91 %) i time tri mandata.

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj postavilo je listu sa sedam kandidata (jedan je kandidat odbijen). To su: Mária Pilsits, Renáta Novák-Tóth, Dóra Megyimóri, Józsefné Rádler, Jánosné Takács, Jánosné Czupy. Njihova lista osvojila je 632 glasa (51,09 %), tj. četiri mandata.

Bačko-kiškunska županija

Na izborima za Hrvatsku samoupravu Bačko-kiškunske županije glasalo se za jednu listu, listu Saveza Hrvata u Mađarskoj. U registar hrvatskih birača upisano je 1329 birača, a na izbore je izašlo njih 1039 (78,18 %). Glasalo je 1008 birača. Lista je dobila 940 glasova

uz 68 nevažećih glasačkih listića. Na listi je bilo devet kandidata, a biralo se sedam vijećnika. U vijeće Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije izabrani su, prema redoslijedu na listi, sljedeći kandidati: Joso Šibalin, Mladen Filaković, Anica Matoš, Ildika Filaković, Marija Ivó, Zita Ostrogonac Kiss i Anikó Dódonny.

Šomođska županija

Listu Hrvatske samouprave Šomođske županije postavio je Savez Hrvata u Mađarskoj. U županijskom hrvatskom registru s pravom glasa bio je 841 glasač, a njih 670 (79,67 %) pristupilo je izborima. Glasala su 653 glasača. Važećih glasova bilo je 566, a nevažećih 87. Sedam kandidata s liste budući su zastupnici u Hrvatskoj samoupravi Šomođske županije: Árpád Hajdu, József Dudás, Béla Szilágyi, János Pavlekovics, Zoltán Szolga, Tiborné Sebestyén, Andrea Felső Kovácsné.

Zalska županija

Listu Hrvatske samouprave Zalske županije postavila je Udruga Hrvati – Horvátok. U županijskom hrvatskom registru s pravom glasa bilo je 1679 glasača, a njih 1273 (75,82 %) pristupilo je izborima. Glasalo je 1250 birača. Važećih glasova bilo je 1094, a nevažećih 156. Prvih sedam kandidata s liste budući su zastupnici Hrvatske samouprave Zalske županije. Na listi je bilo je samo sedam imena prema sljedećem redoslijedu: Anna Mária Kővágó Kovácsné, József Árpádné Vargovics, Zoltán Kapuvári, Gábor György, Attiláné Lengyel, Timea Hederics Háriné, Mártonné Hederics.

Branka Pavić Blažetin

DUNAVSKA KOMISIJA

Dunavska komisija utemeljena je potpisivanjem Konvencije o režimu plovidbe Dunavom 1948. i ima 11 država članica: Austriju, Bugarsku, Hrvatsku, Mađarsku, Moldaviju, Njemačku, Rumunjsku, Rusiju, Slovačku, Srbiju, Ukrajinu. Ciljevi su Dunavske komisije implementacija Konvencije o slobodnom režimu plovidbe na Dunavu, izrada jedinstvenog sustava prometnih znakova na Dunavu, harmonizacija carinskih, sanitarnih i drugih odredbi, koordiniranje aktivnosti hidrometeoroloških službi na Dunavu, prikupljanje i objavljivanje statističkih podataka o različitim aspektima plovidbe Dunavom te publikacija nautičkih karata, priručnika i stručne literature. Sjedište je Dunavske komisije u Budimpešti. Službeni su jezici njemački, francuski i ruski. Dana 13. lipnja održana je 101. plenarna sjednica Dunavske komisije na kojoj su predstavnici 10 država članica glasali za novo rukovodstvo komisije.

Za predsjednika Dunavske komisije izabran je Christo Stefanov Polendakov, za potpredsjednika Pavol Hamžík, a za tajnika izabran je veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić. Novo vodstvo obećalo je nastavak puta svojih prethodnika. Tajnik Dunavske komisije i ambasador Andrić zahvalio je bivšem vodstvu na kontinuiranom trudu i predanom radu u ovim izazovnim vremenima i izrazio nadu u ostvarenje budućnosti u kojoj plovidba Dunavom postaje sigurnija, održivija i dinamičnija.

(HG)

Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra 25. svibnja u Hrvatskom dječjem vrtiću i osnovnoj školi „Mate Meršić Miloradić“ u Sambotelu održana je svečanost obilježavanja Dana hrvatskoga školstva u Mađarskoj. U okviru ovogodišnjeg programa, kao i svake godine, dodijeljene su plakete umirovljenim hrvatskim pedagozima. U sklopu programa etnolog dr. Šandor Horvat održao je predavanje o povijesti školstva gradišćanskih Hrvata, a budući da sambotelški školski centar ove godine slavi petu obljetnicu samostalnog postojanja, ravnateljica Edita Horvat-Pauković osvrnula se na petogodišnji rad. Također je prikazan kratak film o djelovanju ustanove. Djeca i djelatnici ustanove s prekrasnim programom čekali su goste iz raznih hrvatskih regija. Svečani govor uoči Dana hrvatskog školstva održala je zamjenica predsjednika Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković, a plakete je uručio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Na priredbi su bili i izvanredni i opunomoćeni veleposlanik RH dr. Mladen Andrić, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, predsjednik Društva gradišćanskih Hrvata Vinko Hergović, predstavnici hrvatskih državnih institucija u Mađarskoj, predsjednici hrvatskih samouprava regije, ravnatelji raznih hrvatskih škola i mnogi drugi.

Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj utemeljila je Hrvatska državna samouprava kako bismo se toga dana prisjetili hrvatskih pedagoga i zahvalili im na višedesetljetnom radu na polju hrvatskog odgoja i obrazovanja, ali i na njegovanju hrvatskih običaja i kulture. Ravnateljica Edita Pauković-Horvat u ime djelatnika ustanove domaćina pozdravila je pristigle goste i rekla kako se osjećaju počašćeno što lijepoj priredbi upravo njihova škola daje svoj prostor. Prigodni kulturni program započeo je dobrodošlicom učenika prvog razreda Abela Antala na gradišćanskom govoru, a nastavio se veselim dječjim igrama u izvedbi djece iz dječjeg vrtića odnosno gradišćanskim melodijama koje su svirali tamburaši osnovne škole i škole iz Petrova Sela. Sve su to zaokružili gradišćanski narodni plesovi u izvedbi školaraca domaće ustanove. Uslijedila je dodjela spomen-plaketa s likom barokne kamene ploče prve hrvatske škole u Pečuhu i dodjela zahvalnica koje je uručio predsjednik HDS-a Ivan Gugan nakon što je referentica HDS-a Eva Muić pročitala kratak životopis dobitnika. Ovogodišnji su dobitnici **Marta Dervar Gergić, dr. Žuža Meršić, Erika Sigečan Kuštra, Judita Nyúl-Dezső, Nada Šišković, Margita Körmendi, Čaba Horvat, Bariša Kovačev i dr. Živko Gorjanac.**

Marta Dervar Gergić rođena je u Starinu. Četiri desetljeća bila je profesorica u gimnaziji Miroslava Krležu u Pečuhu te je pod njezinim rukama više generacija uspješno maturiralo. Karijeru joj krase brojni uspjesi učenika na državnim natjecanjima.

Dr. Žuža Meršić rođena je u Hrvatskom Židanu te je kao učiteljica počela

Dobitnici HDS-ova spomen-plaketa s predsjednikom HDS-a Ivanom Guganom

raditi u osnovnoj školi u Gornjem Četaru. Od 1989. godine radila je kao docentica na Katedri za hrvatski jezik i književnost na Visokoj školi „Dániel Berzsenyi“ u Sambotelu. Pod njezinim su vođenjem mnogi učitelji hrvatskog jezika stekli diplomu. Profesorica je istraživala jezik gradišćanskih Hrvata, na kojemu je i doktorirala. Pomagala je u raznim izdanjima u lektoriranju gradišćanskih tekstova, a i danas radi na istraživanju gradišćanskih tema.

Erika Sigečan Kuštra bila je više desetljeća učiteljica u svojem rodnom mjestu Martincima, a posljednjih je šest godina u pečuškoj osnovnoj školi Miroslava Krležu.

Uvijek je bila otvorena za inovacije i nove metode u poučavanju hrvatskoga jezika.

Judita Nyúl-Dezső 1983. godine počela je raditi u osnovnoj školi u Petrovu Selu i postupno je usavršavala svoje znanje hrvatskoga jezika. Diplomirala je na Visokoj školi u Baji kao učiteljica 2009. godine, a svoje znanje hrvatskog jezika neprekidno je usavršavala kako bi mogla predavati i povijest u dvojezičnoj petrovoselskoj školi.

Nada Šišković nakon diplome na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu počela je raditi kao učiteljica hrvatskosrpskog jezika u osnovnoj školi u Santovu. Završila je i struku engleskog jezika 1993. te predavala hrvatski

i engleski jezik u santovačkoj hrvatskoj ustanovi do umirovljenja. Bila je uvijek aktivna u organiziranju raznih programa i natjecanja.

Margita Körmeni krenula je iz Keresura, a maturirala je u pečuškoj Hrvatskoj srednjoj školi za odgojiteljice. Zatim je diplomirala kao odgojiteljica u Kečkemetu. Radila je u Keresuru, zatim u Velikoj Kaniži kao voditeljica dječjeg vrtića u Ulici Rozgonyi te potom dječjeg vrtića u Serdahelu. Uvijek se zalagala za njegovanje hrvatskih običaja.

Čaba Horvat rođen je u Gornjem Četaru, gdje je pohađao osnovnu školu. Nakon mature u Hrvatskosrpskoj gimnaziji u Pešti počeo je raditi u osnovnoj školi u Petrovu Selu. Kao izvanredni student završio je struku povijesti i hrvatskog jezika, a od 1995. do 1999. godine radio je kao referent za narodnosti u Ministarstvu obrazovanja. 2000. godine izabran je za ravnatelja Neprofitnog poduzeća „Croatica“, u kojem je mnogo doprinio u objavljivanju hrvatskih udžbenika te je i sam autor nekoliko udžbenika i radnih bilježnica.

Bariša Kovačev (nije nazočio svečanosti) kao učitelj počeo je raditi u osnovnoj školi u Santovu 1980. godine, a kao izvanredni student diplomirao je na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu hrvatskosrpski jezik i književnost i povijest. Jedno vrijeme bio je i doravnatelj i ravnatelj santovačke škole. Svoj rad kao učitelj nastavlja u santovačkoj hrvatskoj osnovnoj školi. Mnogo je doprinio u odgoju djece i u njegovanju hrvatskog jezika.

Dr. Živko Gorjanac (nije nazočio svečanosti) životni put počeo je u Santovu, a zatim je u Budimpešti, na ELTE-u, diplomirao povijest i hrvatskosrpski jezik i književnost. S pedagoškim radom počeo je u osnovnoj školi u Foktőu, a 1986. godine zaposlio se u Baji na Visokoj školi Józsefa Eötvösa kao asistent. Postupno je stekao zvanje visokškolskog profesora, a poslije i doktorirao s doktoratom „Hrvatski govor sela Santova“, koji je i objavljen. Nagrađen je nagradama „Za budimpeštanske Hrvate“ i „Za slavonski dijalekt“.

Nakon uručivanja plaketa uslijedilo je predavanje dr. Šandora Horvata pod naslovom „Škola kod gradišćanskih Hrvata“. U predavanju se slušateljstvo uz prezentaciju na projektoru upoznalo s glavnim točkama razvoja obrazovanja u regiji od 16. stoljeća, jezuitskim školama, koje su pohađali i Hrvati, gimnazijama koje su se otvorile u 17. stoljeću. Predavač je kazivao i o naglu razvoju školstva u 18. stoljeću, kad je Josip II. uveo obavezno školovanje, zatim o uvođenju narodnosnog školstva, prvim školskim zgra-

Program učenika sambotelske škole

dama koje su izgrađene na području, prvim školnicima, udžbenicima, o germanizaciji i mađarizaciji u školama, kako je školstvo utjecalo na privatni život žitelja i o drugim mnogim zanimljivostima. Etnolog je svoje predavanje obojio s nizom zanimljivih izvora, dokaza, fotografija i dokumenta.

Hrvatski dječji vrtić i osnovna škola „Mate Meršić Miloradić“ u Sambotelu ove će godine napuniti petu obljetnicu svojega postojanja, a o okolnostima utemeljenja ustanove, sadašnjem djelovanju i planovima govorila je ravnateljica ustanove Edita Horvat-Pauković. Predstavljen je kratak film „Prošlost, sadašnjost i budućnost Hrvatskog obrazovnog centra u Sambotelu“. Ustanova bi uz dječji vrtić i osnovnu školu željela pokrenuti i gimnaziju. Prema ravnateljčinim riječima interesa ima, mnogi od učenika koji sljedeće školske godine završavaju osmi razred voljeli bi nastaviti srednjoškolsko obrazovanje u ustanovi, a očekuju učenike i iz drugih gradišćanskih hrvatskih osnovnih škola. O tome je predstavnik održatelja, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, rekao sljedeće: „Uvjeti još nisu u potpunosti na raspolaganju, ali novca za ostvarenje imamo. Vjerujem da će već ovog ljeta započeti svi poslovi koji su potrebni za to da se stvore uvjeti za početak rada gimnazije u školskoj godini 2025./2026. Pravni su procesi u tijeku, na posljednjoj sjednici skupština je odobrila, a za godinu dana, ako bude dovoljno učenika (a uvjeravaju me da će biti), s radom može početi gimnazija. To će biti jedan od najvećih projekata sljedećeg sastava Hrvatske državne samouprave“, rekao je predsjednik Gugan.

Prekrasna priredba koja je posebnu pozornost posvetila umirovljenim prosvjetnim djelatnicima mnogima je izmamila suze na oči. Marta Dervar Gergić četiri je desetljeća neumorno radila u pečuškoj dvojezičnoj gimnaziji i čini se da je postala primjer nekim

svojim učenicima koji su također krenuli njezinim stopama, a tako i kćerima. „Ponosna sam na svoje kćeri, krenule su mojim stopama. Starija kći oduvijek je htjela biti učiteljica, profesorica. U Zagrebu je studirala i sad radi u školi u kojoj sam i ja radila. I mlađa je kći pronašla sebe također u našoj hrvatskoj zajednici, radi u uredu HDS-a i to mi je posebno drago“, rekla je gospođa Gergić te dodala kako je 40 godina brzo prošlo. Ima lijepih uspomena, dosta se radilo, ali bilo je i uspjeha, što ju je uvijek motivirao. S tim se slaže i umirovljena profesorica iz Gradišća dr. Žuža Meršić, koja je bila među prvim profesorima na novoutemeljenoj Katedri za hrvatski jezik i književnost u Sambotelu 1989. godine. „Sve te godine bile su izazovne, uvijek se nešto mijenjalo. Svoje sam znanje usavršavala u Zagrebu baš za vrijeme Domovinskog rata, poslije doktorirala na ELTE-u. Naravno, to sve uz rad na fakultetu. No imala sam pomoć uz sebe, profesora Barića, Blažetina. Tijekom rada na katedri uvijek sam trebala istraživati i taj me je posao vratio mojem materinskom čakavskom jeziku i to me i danas zadovoljava. Mislim da ću i dalje raditi na tome jer se ne želim potpuno udaljiti od posla. Želim podupirati svoje bivše studente i stručnjake koji rade u našoj prosvjeti. Ako im je potrebna pomoć, ja sam tu, rado ću im pomoći“, rekla je za naš tjednik profesorica Meršić.

Na kraju svečanosti ravnateljica Edita Horvat-Pauković uručila je zahvalnice svima koji su podupirali to da se Hrvatski dječji vrtić i osnovna škola „Mate Meršić Miloradić“ utemelji te djelatnicima ustanove koji od samih početaka u njoj rade. Zahvalnice su dobili Ivan Gugan, Jozo Solga, Tamás Tóth, Vinko Hergović, Ladislav Škrapić, Čaba Horvat, Franc Jurašić, David Gregeš, Eržika Péntzes-Deli, Diána Nagy, Eszter Meršić-Boršić, Klara Marić, Béla Veselović, Krisztián Pauković, Beáta Honor.

Beta

Završni kulturni program Hrvatskog vrtića u Santovu

Vrtićari velike skupine

Hrvatski vrtić u Santovu 31. svibnja priredio je tradicionalni završni kulturni program i oproštajnu svečanost velike skupine. U velikoj dvorani mjesnog Doma kulture, gdje se okupio velik broj roditelja, baka i djedova, nazočne je srdačno pozdravila vodite-

Vrtićari male skupine

Vrtićari srednje skupine

Vrtićari srednje skupine

Dio roditelja u publici

ljica santovačkog hrvatskog vrtića Anica Filaković. Mališani triju skupina predstavili su se lijepim i sadržajnim programom, kazivanjem dvojezičnih prigodnih stihova, pjesmama i dječjim igrama koje su s njima uvježbale odgojiteljice i dadilje u vrtiću. Na kraju programa upriličena je i mala svečanost u okviru koje se od vrtića oprostilo osam vrtićara velike skupine, budućih prvaša. Nakon svečanosti dan je nastavljen u vrtiću zabavnim sadržajima za dan djece.

S. B.

X. Susret hrvatskih folklornih društava na Duhove

Marica je kulturno-umjetničko društvo u Baranjskoj županiji koje okuplja sve generacije, od najmlađe djece koja pohađaju vrtić preko djece osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta te omladinske skupine do skupine odraslih. Današnje društvo koje djeluje kroz civilnu udrugu djeluje domalo sa svim svojim prethodnicima koji su plesali, svirali u Marici u proteklih 60-ak godina.

Motori su pokretači aktivnosti, udruge i plesne skupine Judit Szajkó i Brigita Šandor Štivić, koje uspijevaju pridobiti i članstvo i brojne vanjske pomagače da pomažu rad udruge i društva. Uspješno sudjeluju na državnim natjecanjima za potporu rada civilnih udruga. Reklo bi se na primjeru KUD-a „Marica“ da se sve može kad se male i vrijedne ruke slože. Zasukuju se rukavi kao i 18. svibnja. Već u ranim prijepodnevnim satima članovi KUD-a počeli su s pripremama za večernji program i druženje. Pripremljeno se sve za kuhanje sarmi, pa su gosti počašćeni pravim salantskim sarmama kojima rijetko ima para.

Svibanj u KUD-u „Marica“ odlikovali su nastupi od Harkanja do Újpetre. Najviše su se pripremali za nastup kod kuće, za program X. Susreta hrvatskih folklornih društava na Duhove. Taj susret i nastup za Duhove svake je godine prilika da se predstave sve plesne skupine KUD-a sa svojim pratećim orkestrom, TS-om „Misija“. Posebno su dočekali svoje prijatelje iz Donjeg Miholjca, Mješovitu pjevačku skupina KUD-a „Matija Gubec“. S KUD-om iz Donjeg Miholjca KUD „Marica“ ima žive veze i nije rijetkost da

Članovi KUD-a „Marica“

neka od Maričinih plesnih skupina nastupa u Donjem Miholjcu. Naravno, kad su ovakva druženja uz kulturni program i zajedničku večeru, nije manje važan ni večernji bal. Tako je bilo i ove godine, a goste bala i domaćine zabavljao je Orkestar „Baranja“.

Ostvarenje programa potpomogli su Hrvatska samouprava Baranjske županije, Mjesna samouprava Salante, Norbert Ott, Zoltán Kun, Bebefa Kft., Matro Kft., obiteljska gostionica „Marica“.

Branka Pavić Blažetin

VINATLON U BELJU

U lipnju vinska prijestolnica Baranje postaje poprište Vinatlona – nove i originalne manifestacije koja slavi vino i užitek življenja. U sklopu Vinatlona kao „krovne manifestacije“ održava se i niz popratnih programa.

Sama manifestacija počinje već početkom lipnja te uz podršku brojnih stručnih institucija Udruga vinogradara Baranje organizira ocjenjivanje vina na kojem se bira „Šampion Dunava“. Ti su dani zatvoreni za javnost, ali su iznimno važni jer se na temelju rezultata sklapa katalog vina koji ujedno služi i za vinsku ponudu Općine Kneževi Vinogradi za sljedeću godinu.

U prekrasnom ambijentu Starog podruma Belje tako je druge lipanjske subote dodjelom šampionskih titula Dunava otvoren ovogodišnji Vinatlon.

„Promocija najboljih baranjskih vina naših vinara i jedinstvenog ambijenta vinskih cesta i naših vinskih podruma osnovna je zadaća Vinatlona jer su upravo surduci i gatori naše bogatstvo koje želimo predstaviti svijetu“, rekao je Kramarić, načelnik Općine Kneževi Vinogradi.

Uoči same manifestacije održano je ocjenjivanje vina, a uz titulu Šampiona Dunava novost je i da se dodjeljuje i nagrada „Novinarska graševina“ za najbolje vino po izboru novinara s područja Osječko-baranjske županije.

Sudionici i nagrađeni

Ocjenjivačka komisija imala je težak zadatak: izabrati najbolja vina od 99 pristiglih uzoraka iz 29 vinarija iz Hrvatske, Srbije i Mađarske.

„Stanislav Marijanović: umjetničko-znanstvena monografija“

U Hrvatskom klubu „August Šenoa“ 25. travnja upriličeno je predstavljanje monografije autora Vladimira Rismondoa o Stanislavu Marjanoviću. Okupljene je pozdravio voditelj Kluba Mišo Šarošac. Tko je Stanislav Marjanović? Svestrani umjetnik, grafičar, ilustrator, autor slikovnica, pisac, profesor...

Sudionici pečuske promocije

O Stanislavu Marjanoviću i umjetničko-znanstvenoj monografiji „Stanislav Marijanović“ koju je načinio Vladimir Rismondo govorili su predavač na Katedri za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Osijeku Igor Lonjak, autor monografije Vladimir Rismondo, nakladnik i urednik monografije Dubravko Marijanović i sam Stanislav Marijanović.

Umjetničko-znanstvena monografija „Stanislav Marijanović“ daje analitički i kronološki pregled umjetnikova opusa i djelovanja od 1980. do danas. Obuhvaća područje crteža,

grafike, slika i objekata te ilustracije i naracije. Na 456 stranica donosi oko 130 kartica teksta Vladimira Rismondoa i prikaze više od 300 radova. Obrazlažući svoju tezu kojom obiman i raznolik Marijanovićev opus objedinjuje u cjelinu, Rismondo se oslanja i na analize desetak drugih autora koji su u kataloškim tekstovima obrađivali pojedine segmente umjetnikova rada.

Stanislav Marijanović rođen je 23. travnja 1957. u Tomislavgradu, BiH. Djetinjstvo je proveo u Baranji. Završio je gimnaziju u Belom Manastiru te se upisao na Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje je 1980. diplomirao kao akademski slikar – grafičar u klasi profesora Alberta Kinerta. Od 1980. do 2012. djeluje kao samostalni umjetnik, član Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika i stručnih umjetničkih udruga u Francuskoj i Grčkoj. Profesionalno se bavi umjetničkom djelatnošću u području suvremene vizualne i likovne prakse putem medija grafike, slikarstva, proširenog kiparstva, ilustracije, kao i književnim radom. Godine 1988. odlazi u Pariz, gdje dvije godine provodi na Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Artsu kao slobodni slušatelj u klasi profesora Vladimira Veličkovića. U Francuskoj razvija vrlo aktivnu umjetničku djelatnost i 1991. prima ugled-

Stanislav Marijanović

nu nagradu za grafiku „Premier prix Trace / Idémédia-Crédome“, koja mu otvara brojne mogućnosti. Od 1988. do 1992. pretežito radi u grafičkom ateljeu Cité Internationale des Artsa u Parizu, gdje razvija suhu akvatinu, svoju inovativnu metodu umjetničkoga dubokog tiska. Postupci metode predstavljeni su u više grafičkih ateljea u Francuskoj, Danskoj, Njemačkoj, Belgiji, Hrvatskoj i Argentini.

Od 1992. pretežito djeluje iz Grčke. Nekoliko godina radi kao profesor za Ecole Régionale des Beaux-Arts de Saint-Etienne (Francuska) u solunskoj podruž-

TRENUTAK ZA PJESMU

Sve ruže svijeta

Hoćeš li beskrajne prostore neba,
sve ruže svijeta, sve što ti treba?
Hoćeš li mora, jezera, vulkane,
sve moje noći i sve dane?
Hoćeš li sve što moje nije,
Hoćeš li dugu mokru od kiše,
Da opet bude kao prije,
da voliš jednom i nikad više?
Hoćeš li srce zauvijek, i sreću?
Hoćeš li ljubav moju? Neću!
Hoćeš li bol što svuda stiže
do kraja srca i do dna mesa,
hoćeš li ruku što se diže
dok vičeš sam i do nebesa?
Hoćeš li pisma kojih nema i
prazne riječi što te traže,
I laž i ponor koji drijema u
svemu što ti ona kaže?
Hoćeš li moker jastuk noću?
Hoću li ljubav tvoju? HOĆU!

Zvonimir Golob

nici (Grčka). Paralelno s grafikom stvara dvodimenzijске i trodimenzijске radove u raznim tehnikama – od crteža i akvarela malih formata do višemetarskih objekata i konstrukcija. Često upotrebljava nekonvencionalne materijale, neprestano eksperimentira i proširuje granice medija. Njegov vrlo plodan rad prati i velik broj izložaba – oko 50 samostalnih i više od 150 grupnih širom svijeta. Trenutačno izlaže u matičnim galerijama u Francuskoj, Njemačkoj, Luksemburgu i Grčkoj te prigodno na mnogim drugim mjestima. Radovi mu se nalaze u brojnim javnim i privatnim zbirkama u Hrvatskoj i inozemstvu. Iako likovnjak, neprestano je njegovao poseb-

Veslači u tuđem lijesu i druge pripovijesti te Sutra, jučer i danas Luke zvanog Konj.

Zbirka *Veslači u tuđem lijesu i druge pripovijesti* i kraći roman *Sutra, jučer i danas Luke zvanog Konj* nove su knjige Stanislava Marijanovića. Ovog naratorski talentiranog autora poznajemo prije svega po slikovnicama. Kako nam je otkrio, djela prate uzrast njegove djece, pa su tako na red došle i knjige, uvjetno rečeno, za odrasle. Jezik kojim su pisane je kaže, neuobičajen, pomalo provokativan, ponegdje drzak, te u svakom slučaju maštovit.

Knjige razbijaju dosadašnje tabue i konvencije vezane uz priču, pripovijetku, vezane i uz uobičajeni prostor čitanja, tako da

Publika u Hrvatskom klubu

no zanimanje za pisanu riječ. Objavio je četiri višejezične grafičko-pjesničke mape: *Predvorje pakla s pjesmama Georga Trakla*, *Le Pèse-Nerfs s tekstovima Antonina Artauda*, *Ljetni suncostaj s pjesmama nobelovca Jorgosa Seferisa* i *Pjesme s pjesmama Konstantina Kavafisa*. Kabinet grafike Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti objavio mu je 2015. i grafičku mapu *Karakter* u ediciji Argola. Od 1997. piše i ujedno ilustrira knjige, pretežito za djecu i mlade. Objavljeno mu je 15 autorskih umjetničkih knjiga, zbirno u 22 zemlje, ukupno u 80-ak izdanja. Godine 2012. vraća se u Hrvatsku i počinje raditi na Akademiji za umjetnost i kulturu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, predaje grafiku i ilustraciju... Uz to kontinuirano razvija i predstavlja nove postupke suhe akvatinte. Godine 2017. na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s kolegama osniva Diplomski sveučilišni studij Ilustracija, jedinstven u Hrvatskoj i okruženju. Na njemu predaje neke od temeljnih kolegija. Godine 2019. usredotočuje se na pisanje te 2021. objavljuje, isključivo za odrasle, zbirku pripovijesti

će vjerojatno svaki čitatelj, ovisno o svojim kapacitetima, sensorima, raspoloženju i iskustvu imati prilike doživjeti knjigu na svoj način. Knjige su slojevite, kaže njihov autor Stanislav Marijanović.

Branka Pavić Blažetin

Spomen-ploča na zidu mjesne crkve
(Foto: Facebook)

KEMLJA – Hrvati koji naseljavaju Kemlju čuvaju hrvatski jezik i kulturu već 500 godina. Tako se i u kemljanskom vrtiću odvija odgoj i na hrvatskom narodnom jeziku. U Kemlji se također nalazi spomen-ploča na zidu mjesne crkve s imenima poginulih u Prvom svjetskom ratu s imenima brojnih Hrvata iz Kemlje, spomenik Mati Meršiću Miloradiću i tabla koja služi kao spomen na doseljavanje Hrvata u Kemlju. Nedavno je, u travnju, Aliz Szabó Radics na poziv učiteljice Dóre Megyimóri posjetila osnovnu školu u Kemlji. Pokazala je djeci koliko važnu ulogu ima i koliko je lijepa hrvatska glazbena baština, upoznala je učenike s instrumentom tamburice te su zajedno naučili pjevati nekoliko pjesmica na hrvatskom jeziku. Posjet je poduprla i Hrvatska samouprava Kemlje kako bi se učenje hrvatskoga jezika učinilo što privlačnijim i zanimljivijim učenicima te kako bi se učenike upoznao i s hrvatskim narodnim plesom.

Bogatstvo...

Foto: Facebook – BATA ANNO

Žene iz Bačina na izletu 60-ih godina

Izložba narodnosti u Starom Budimu

„Zemlja s jednim jezikom i jednim običajem slaba je i pogrešiva.”
opomene kralja sv. Stjepana

U Starom Budimu – Bekašmeđeru, točnije, na Trgu Csobánka, 4. svibnja 2024. otvorena je izložba pod nazivom „Narodnosti u Starom Budimu – ...zemlja s jednim jezikom i jednim običajem slaba je i pogrešiva”. Izložba prikazuje povijest i zastupljenost 12 narodnosti koje imaju svoju samoupravu u okrugu: hrvatsku, bugarsku, romsku, grčku, poljsku, njemačku, armensku, rumunjsku, rusinsku, srpsku, slovačku i ukrajinsku. Muzeolog i povjesničar Muzeja „Stari Budim” Péter Horváth, koji je i organizator izložbe, objašnjava kako se dosad organizirane izložbe

Prema popisu imena iz srednjeg vijeka u Starom Budimu stalni su stanovnici bili i Hrvati. Među njima istaknuo se Antun Vrančić, koji je bio predstojnik Starog Budima, humanistički visoki svećenik, crkveni političar. U razdoblju nakon protjerivanja Turaka povećano je doseljavanje u Stari Budim, pa se povećao i broj Hrvata. U Gradskom vijeću sredinom 18. stoljeća četiri je puta za sudca izabran Hrvat Gergely Merković. Od 19. stoljeća većina Hrvata u Starom Budimu radila je u zanatskoj industriji. Puno Hrvata Dalmatina radilo je u starobudimskom brodogradilištu. Najpoznatiji Hrvati u okrugu istaknuli su se ponajviše u umjetnosti, sportu i znanosti: glumci Imre Sinkovits i László Sinkó, tekstilni umjetnik István Bán, spisateljica i slikarica Orsolya Péntek, nogometaš Flórián Albert, vaterpolist Sándor Tarics, fakultetski profesor dr. István Lukács, povjesničar dr. György B. Lukács.

Horvát nemzetiség I.

A horvátok az ideucorpai nyelvcsaládba tartozó szlávok egyik népcsoportja. A magyarországi horvát népcsoportokhoz tartoznak a bonyhák-, bunyevác-, Dráva-menti-, gradistyei-, Mura-menti-, rác-, és sokác-horvátok.

A középkori óbudai nevelésből kiderül, hogy állandó lakói voltak a településnek. Közülük is kiemelkedett Veranesius Antal, aki óbudai prépost volt, nagytudós humanista főpap, egyházi politikus. A török kiűzést követő kelezaldan, amikor nagy-számban érkeztek telepesek az óbudai szudalomba, számuk jelentősen megnőtt. Fontos tisztviségként töltöttek be a városi tanácsban, mint például Merkóvics Gergely, akit a 18. század közepén négy alkalommal is bírónak választottak.

A 19. századtól az óbudai horvátok leginkább valamilyen kézműves iparágban tevékenykedtek. Sok dalmáciai horvát dolgozott az Óbudai Hajógyárba, akik jellemzően a településen telepedtek le. A legnépesebb horvát származású óbudaiak a művészet, a sport vagy a tudomány területén váltak ismertté: Sinkovits Imre és testvére, Sinkó László színészek, Bán István textilművész, Péntek Orsolya író és képművész, Albert Flórián labdarúgó, Tarics Sándor vízilabdázó, Dr. Lukács István egyetemi tanár és Dr. Lukács B. György történész.

OTTHONUNK
ÓBUDA
BÉKÁSMEGYER

ÓBUDAI MŰZEUM

Nemzetiségek Óbudán

...az egy nyelvű és egy szokású ország gyenge és esendő”
/Szent István király intelmei/

Óbuda-Békásmegyer jellegzetes példája annak, hogy a Kárpát-medenceben a népcsoportok, kultúrák és vallások, asszimilálódtak a különböző nyelvi, etnikai és vallási csoportok, mint Óbuda-Békásmegyer. A mai III. kerület területét ősidők óta a legelőbrenyűző népek lakták, akik nem éltek egy-egy területen, hanem a területet átjárva éltek. Az 17. század végétől vált általánossá a településen. Több nemzetiségű népcsoport érkezett Óbuda-Békásmegyerre: horvát, román, szerb, román, görög, írmei, lengyel majd bolgár betelepültek. A sokszínűség az város lakosságán bekésen él egymás mellett, tisztelő a másik nyelvet, kultúrát, vallását és szokásait.

A település fejlődésével és növekedésével párhuzamosan történt a lakosság nemzetiségi összetételének változása, amelyben egyre inkább az asszimiláció, az élmagyarosodás vált általánossá. Ez azt is jelentette, hogy az egyes népcsoportok sajátos szokásai már csak szűk körben maradtak fennmarva. A nemzetiségi és a magyarországi törvényi keretek, szociális lehetőségek, lakosságok az egyes nemzetiségek szervezett működésén, elősegítve saját kultúrájuk megőrzését és bemutatását.

Óbuda-Békásmegyeren tizenkét nemzetiségi önkormányzat működik: bolgár, cigány, görög, horvát, lengyel, német, írmei, román, szerb, szlovák, ukrán. Óbuda történelme során a mai napig megőrizte nemzetiségi, etnikai és kulturális sokszínűségét, ahol a különböző nemzetiségű lakosságok között a helyi közösség együttműködésére van szükség. A kiállítás szerepe abban, hogy a lakosság megismerhesse a helyi nemzetiségi kultúrát.

Horvát nemzetiség II.

A III. ker. Óbuda-Békásmegyer Horvát Nemzetiségi Önkormányzat 2019. október 22-én alakult meg. Küldetésüknek tekintik a 820 éves város történelmi múltjához nyugvó testvérkapcsolatok segítését a két nép között, illetve a településen vagy a tágabb környezetben élő horvátok és részleges horvát identitással rendelkezők számára olyan programok szervezését, amelyekkel jobban megismerhetik saját történelmüket, kultúrájukat és egyénit. Mindezt a nyitottság szellemében végzik, amelynek során megismerik és összehoznak magyarországi horvát népcsoportokat, illetve együttműködést alakítanak ki más települések horvát szervezeteivel. Kiemelt cél, egy aktív és látható, jól működő nemzetiségi önkormányzat megalapítása. Ennek szellemében szervezik programjait, amelyek nemcsak a helyi vagy budapesti horvátoknak, hanem nyitottan, más érdeklődőknek is választékosan mutatják be a horvát kultúrát, néphagyományokat és történelmet.

OTTHONUNK
ÓBUDA
BÉKÁSMEGYER

ÓBUDAI MŰZEUM

Stari Budim – Bekašmeđer tipičan je primjer kako su se različiti narodi, skupine, kulture i religije miješali i asimilirali u Karpatskom bazenu tijekom stoljeća. Etničko i vjersko miješanje u relativno malom mjestu poput ovog je rijetko. Današnje područje okruga naseljavaju najrazličitiji narodi od davnina, nikad nije ovdje istodobno živjela homogena skupina ljudi. Prava šarolikost postaje uobičajena u naselju od kraja 17. stoljeća, nakon protjerivanja Osmanlija. Njemački, hrvatski, rusinski, srpski, rumunjski, grčki, armenski, poljski i bugarski doseljenici stizali su u Stari Budim u nekoliko valova i na različite načine. Stanovništvo višenacionalnog grada živjelo je mirno, poštujući jezik, kulturu, vjeru i običaje drugih. Usporedno s razvojem i rastom naselja dolazi do promjene narodnog sastava stanovništva, u kojem je asimilacija postajala sve češća. To je također značilo da su specifični običaji pojedinih etničkih skupina ostali karakteristični samo u uskom krugu. Pravni okvir nastali nakon promjene sustava pružili su širok spektar mogućnosti za organizirano djelovanje pojedinih narodnosti, promicanje prihvaćanja i predstavljanja vlastite kulture.

Preko izloženih slika stanovnici i posjetitelji mogu upoznati narodnosti okruga i njihovu lokalnu zastupljenost. Izložba je izložena do kraja srpnja.

Kršul

Kod Putujuće Celjanske Marije u Vincjetu

Gradišćanski Hrvati su po prvi put skupno hodočastili u Celje od 4. do 6. septembra 1923. ljeta. Prvi organizator ovih shodišćev bio je prečasni gospodin Martin Meršič st. Za njegovo djelovanje i u čast utemeljenja hrvatskih shodišća na jubilarnom 50. shodišću 1973. ljeta otkrio mu je spomen-tablicu prvi biskup Željezna dr. Štefan László. Vjerske susrete gradišćanskih Hrvatov je isto organizirao Martin Meršič ml. zač su ga počastili na ovom jubilarnom susretu kopijom Celjanske Marije. Biskup msgr. dr. Štefan László je predložio da ova statua postane „Putujuća Celjanska Marija” i da ju čuvaju od ljeta do ljeta svenek na drugoj hrvatskoj fari Gradišća. Kopija Celjanske Marije je putovala ovako po prvi put 1973. u Veliki Borištof. Od onda je na putu po gradišćanski seli.

Putujuća Celjanska Marija
čeka vjernike u Vincjet

Spomen-kip pišačev po mašnom slavlju

Fara Vincjet (A) je lani u augustušu pri Celjanskom shodišću preuzela Putujuću Celjansku Mariju od Kalištrofa i Bajngroba. Ljetos je Društvo gradišćanskih Hrvatov u Madjarskoj – sa potporom mjesnih društav i samoupravov – na 25. maj organiziralo shodišće Majki Božjoj. U jutrašnjimi ura oko sedamdesetimi su se krenuli piše na hodočasni put od Kisega i Židana do Petrovoga Sela i Narde. Na autobusi i na privatnimi auti su stigli vjerniki do 15 uri k hodočasnoj crikvi u Vincjetu, ka je posvećena Unebožećoj Blaženoj Divici Mariji. Glavni celebrant mašnoga slavlja je bio Branko Kornfeind, farnik Vincjeta, Čajte i Čembe uz pratnju farnika u mirovini vlč. Štefana Dumovića

i mjesnoga diakona. Balaž Orban je muzički pratio mašno slavlje. Poruku prodike i vjerskoga slavlja skupa su jačili vjerniki uz gitarsku pratnju Branka Kornfeinda:

*„Zdigni nas, zdigni nas, Marija,
zdigni nas, zdigni nas do Boga...
Kolikokrat u žitku bludimo?
Kolikokrat jur cilj izgubimo?
Odakle svitlost, kade putokaz?
Odakle moć, impuls za život naš?
Zdigni nas, zdigni nas, Marija,
zdigni nas, zdigni nas do Boga...*

U prošeciji sa štatuum je sudjelovalo prik dvisto ljudi, ki su i kod Marijanske kape-

lice, a na kraju svečevanja i pred kipom Putujuće Celjanske Marije mogli položiti svoje molitve i prošnje pred Majku Božju.

Vince Hergović, predsjednik DGH-a u Madjarskoj, na završetku mašnoga slavlja s malimi dari zahvalio se je domaćinom za primanje hodočasnikov i pozvao je farnika Branka Kornfeinda na Seoski dan u Plajgor (H). Po vjerskom programu stara – nova ljudska druženja pofriškala ili vezala su se uz bogati agape.

Putujuća Celjanska Marija će do Hrvatskoga shodišća u Celje, do konca augustuša, gostovati u Vincjetu. U Celju će ju preuzeti fara Vulkaprodštov (A).

Marija Fülöp Huljev

IX. Duhovi u Foku s kuhanjem i druženjem

Dan prije Duhova, 18. svibnja, u Foku je održana duhovska svečanost i natjecanje u kuhanju. To tradicionalno okupljanje već godinama organizira Hrvatska samouprava Foka na čelu s predsjednikom Ljubicom Weber. Ljubica i njezini kolege zastupnici ljubazni su domaćini, tako da čovjek rado dolazi u Fok na njihove priredbe. Fino se kuha, uz kotlić se vode zanimljivi i informativni razgovori te novinar ode kući s brojnim saznanjima, a da ne spominjem kolače iz Foka koje uvijek pripreme i serviraju Ljubica i Kristina sa svojim pomagačima i prijateljima. Tim kolačima nema ravnih ni do Beča.

Ove je godine okupljanje počelo u prijepodnevnim satima, a domaćini su dali zadatak prijavljenim kuharskim ekipama. Trebalo je skuhati perkelt od koljenice. Osigurali su dva kilograma mesa, papke i koljenicu, luk, krumpir, vodu za kuhanje, kruh, klupe i stolove te drva za vatru ako je bilo potrebno. Natjecatelji su trebali sa sobom donijeti kotlić, začine, ostale namirnice, plinsku bocu ako su kuhali na plin, pribor za jelo i ostalo što im je bilo potrebno tog dana. No prije svega treba-

KUD „Podravina“

Ekipa Dombola

Na natjecanje se prijavilo 13 ekipa koje su dale sve od sebe kako bi skuhale što bolji, pa i najbolji perkelt od koljenice. Ekipa su došle iz Martinaca, Potonje, Novog Sela, Daranja uz čak sedam ekipa iz Foka. Peteročlani ocjenjivački sud na čelu s Kristinom Keresztes nije imao lak

zadatak, ali odluke je trebalo donijeti. Tako je prvo mjesto pripalo ekipi iz Potonje, drugo ekipi Zrinskih – Veterana iz Martinaca, a treće ekipi Romske samouprave Foka. Posebnu je nagradu ocjenjivački sud dodijelio najmlađem kuharu, učeniku 7. razreda iz Osnovne škole „Sándor Csikesz“ u Foku Noelu Panduru.

Organizatori se nisu pobrinuli samo za jelo nego i za duhovnu hranu. U goste su pozvali KUD „Podravina“ iz Barče i njihov prateći orkestar TS „Misija“. Kao i uvijek, oni su svojim nastupom razgalili publiku koja je uživala u njihovoj izvedbi i dugo pljeskala. Na samom kraju kulturnog programa zaplesalo se zajedničko kolo koje je povela v. d. voditeljica Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin, koja je i umjetnička voditeljica KUD-a „Podravina“ iz Barče. Zajedničko druženje potrajalo je do kasnih sati.

Zajedno je lakše

Majka i kći

Dodjela nagrada

Priredbi je nazočio i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat sa suprugom i suradnicima, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i brojni drugi. Kako su istaknuli organizatori, priredba je ostvarena uz novčanu potporu Fonda „Gábor Bethlen“ (NKUL-KP-1-2024/2-000343). Zahvaljujem Kristini Keresztes na pruženim informacijama.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

KOKTELI ZA OSVJEŽENJE

Svi smo čekali ljetne vrućine da uživamo na plaži, ne moramo oblačiti pulovere, vozimo se biciklom i u hladu pijemo ukusne sokove i koktele u dobrom društvu. Kokteli bez alkohola vrlo su osvježavajući i zdravi jer sadržavaju voće i voćne sokove. Postoji mnogo recepata za te koktele, koji su sjajan način za zabavu na svakom okupljanju ili druženju. Evo nekoliko ideja za ukusne koktele.

MOJITO

SASTOJCI: 20-ak listova metvice, 2 dl soka od limete, kriške limete, 2 žlice smeđeg šećera ili meda, 1 l gazirane vode, led

PRIPREMA: U vrč stavi malo više od pola metvice i dodaj sok od limete. Drobilicom za led ili drvenom žlicom usitni metvicu dok se ne spoji s limetom. Zatim dodaj smeđi šećer i dobro izmiješaj. Dodaj gaziranu vodu, komadiće limete i ostatak metvice. Rashladi i dodaj led.

KOKTEL S LUBENICOM

SASTOJCI: 600 grama lubenice, 0,5 l mineralne vode, 1 limeta, 1 žlica meda

PRIPREMA: Očisti lubenicu i nareži je na manje komade. Iscijedi limetu. Sve sastojke stavi u blender i miksaj. Posluži u čaši po želji.

FLAMINGO

SASTOJCI: 120 ml soka od brusnice, 60 ml soka od ananasa, 60 ml mineralne vode, 150 ml soka od limuna

PRIPREMA: Sve sastojke u shakeru protresi s ledom. Natoči u veliku čašu, dopuni s mineralnom vodom i promiješaj. Ukrasi limetom.

PINA COLADA

SASTOJCI: 200 g ananasa, 3 dl soka od ananasa, 3 dl kokosova mlijeka, led, 2 žlice smeđeg šećera

PRIPREMA: Uzmi 50-ak grama ananasa, odvoji ih i stavi u hladnjak. Ostatak ananasa (150 grama) u blenderu izmiješaj s ledom. Zatim dodaj kokosovo mlijeko, sok od ananasa i smeđi šećer po želji. Kad dobiješ glatku smjesu, prebaci u vrč i pusti da se ohladi. Po želji dodaj smrznute komadiće ananasa.

LJETO JE, OPUSTITE SE!

Započeli su ljetni praznici i svi se veselite slobodnom vremenu. Prvih dana malo ljenčarite, ali kad se odmorite, većina vas ljetne će praznike provoditi aktivno. Ponekad vam nestaju i ideje za aktivnosti. Mi ćemo vam u tome pomoći. Odaberite neku od sljedećih aktivnosti.

- ▶ Napravite domaću pizzu! Neka svatko doprinese svojim idejama. Dodajte zdrave sastojke i eto ručka ili večere za cijelu obitelj.
- ▶ Postavite šator u sobi. Bilo da je riječ o pravom šatoru ili improviziranom od plahti i dekica, kakve smo mi nekoć izrađivali, zajamčeni su sati zabave dok vani lije kiša.
- ▶ Preuredite svoju sobu. Čak će i detalji promijeniti cjelokupni dojam sobe.
- ▶ Uzgojite biljke na balkonu ili u vrtu. Zasadite mladice ili posijte sjemenke.
- ▶ Organizirajte večer društvenih igara. Birajte igre koje su u skladu s uzrastom.
- ▶ Posjetite park u kojem još nikad niste bili.
- ▶ Barem svakog drugog dana pročitajte odlomak iz knjige.
- ▶ Napravite zdravi domaći sladoled od voća.
- ▶ Odaberite jednu novu vještinu koju ćete pokušati svladati do kraja ljeta.
- ▶ Puštajte zmaja. Samo pripazite da odaberete dovoljno vjetrovit dan.
- ▶ Skupljajte školjke.
- ▶ Odaberite rutu i vozite se biciklom.
- ▶ Bacajte kamenčiće u rijeku, jezero ili more i bilježite tko je uspio postići najveću udaljenost.
- ▶ Samo legnite na travu i promatrajte oblake.

Stvorite si lijepe uspomene iz kojih ćete crpiti energiju tijekom školske godine!

HRVATSKA MISA NA PROŠTENJU

Na Duhovski ponedjeljak i blagdan Marije Majke Crkve, 20. svibnja, Fićehaščani su slavili proštenje svojega mjesta s hrvatskom svetom misom u crkvi Silaska Svetoga Duha koju je predvodio biskup u miru mons. Josip Mrzljak. Biskupa su dopratili i drugi hrvatski svećenici: župnik Josip Đurkan iz Hlebina, župnik Josip Drvoderić iz Goričana i vlč. Tomislav Antekolović iz Varaždina. Vjernici su goste dočekali s okićenom crkvom i pomurskim hrvatskim popevkama, a pozdravili su ih mjesni župnik Csaba Vaslabán, zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés, počasni konzul RH dr. Atila Kos, načelnik Fićehaza dr. József Takács, predsjednik Hrvatske samouprave Fićehaza Zoltán Juhász. Svetu misu uveličali su tamburaši Tamburaškog sastava „Pomurske žice“ iz Serdahela i članice Pjevačkoga zbora „Ružmarin“ iz Kerestura te pjevačice iz Velike Kaniže i Fićehaza.

Djeca pozdravljaju biskupa Josipa Mrzljaka

Biskup i svećenici s djecom nakon mise

Csaba Vaslabán, župnik keresturske župe – kojoj pripada i filijala u Fićehazu, hrvatsko misno slavlje uvijek rado podržava smatrajući kako vjera povezuje narode u zajedničkoj molitvi. On sam radi na tome da se u svete mise uvede dvojezičnost i da se na vjeronauku uči poneka hrvatska molitva smatrajući da su Hrvati narod koji se čvrsto povezuje sa svojom katoličkom vjerom.

„Snagom Duha Svetoga jedinstvo je ponovno moguće, čovječanstvo u dezintegraciji može postati opet jedna obitelj. Živimo na posvećenom mjestu gdje svi moramo težiti jedinstvu, međusobnom razumijevanju i prihvaćanju. Jedinstvo se mora formirati iz različitosti. Ne tako da se odrekne sebe, svoje kulture, svog materinskog jezika, nego tako da prihvatimo Duha Svetoga i da svi slušamo i shvatimo divna djela Božja

na svom jeziku kao što se dogodilo na prve Duhove u Jeruzalemu. Današnji blagdan pokazuje nam na neki način koliko nam je materinski jezik važan. Materinski jezik, uz pomoć kojega smo zavladaali svijetom, a koji svima nama znači dom, zavičaj i domovinu. I važno je svakako razumijevanje naše različitosti. Današnji blagdan govori i o tome kako svima nama ovaj svijet znači dom, a materinski je jezik naše blago. I da je unatoč razlikama moguće razumjeti i prihvatiti druge“, rekao je u svojem pozdravnom govoru na hrvatskom jeziku župnik Vaslabán. U povezivanju na vjerskom polju već godinama pomaže počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, a hrvatske samouprave pomažu u ostvarivanju. Tako su u posljednje vrijeme održani hrvatski vjerski programi u kere-

sturskoj župi: križni put, adventski programi, uspostavljena je suradnja sa župom iz Molva i župnikom o. Zdravkom Tubom, goričanski župnik Josip Drvoderić uvijek pomaže kad se održava neka hrvatska vjerska priredba, pa tako i u Keresturu.

„Vrlo mi je drago da je keresturski župnik Vaslabán sva naša nastojanja povezivanja podržava, na dvojezičnim misama uvijek ima mnogo ljudi. To je znak da ima potrebe za takvim slavljinama i da su ljudi spremni za suradnju. Vjerujem da je u svemu tome Bog uz nas“, rekao je počasni konzul dr. Atila Kos.

Vjernici čekaju biskupa

Vjernici u Fićehazu bili su vrlo veseli zbog posjeta biskupa Mrzljaka i ostalih hrvatskih župnika, pa su ih dočekali s kočijom kako bi ih provezli kroz selo. Djeca su ih čekala s buketom cvijeća i tamburaškom glazbom. Biskup je pozvao vjernike da se pridruže hrvatskim misama i u Hrvatskoj. Hrvatska je granica vrlo blizu i tamošnji župnici i vjernici otvorena su srca jer sve narode Duh Sveti povezuje u Crkvi, a to je njegova najveća snaga.

Beta

Kazališna čarolija i „Ježeva kućica“

U Pečuhu je u organizaciji Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra 24. svibnja gostovalo Lutkarsko kazalište „Stribor“ s predstavom „Ježeva kućica“. Više od 160 učenika škola u kojima se hrvatski jezik i književnost predaje kao predmet imalo je priliku pogledati tu predstavu.

Učenici iz Salante

Dolaskom u Hrvatsko kazalište prvo ih je dočekala „Mala kazališna čarolija“ kroz koju su ih proveli djelatnici Hrvatskog kazališta, a nakon toga mogli su pogledati predstavu „Ježeva kućica“ u trajanju od 30 minuta.

Znatiželja

Nakon predstave svi su se zajedno uputili prema središtu Pečuha i Hrvatskom klubu Augusta Senoe. Ondje su mogli predahnuti, nešto pojesti, popiti vodu ili sok. Voditelj Kluba Mišo Šarošac ukratko je djeci ispričao najvažnije informacije o samoj instituciji i njezinu djelovanju.

Glumci lutkari

Predstava je namijenjena učenicima osnovnoškolskog uzrasta, a na ovom događanju sudjelovale su hrvatske narodnosne škole s predmetnom nastavom hrvatskog jezika iz Salante, Šikloša, Mohača, Starina, Izvara i Berzence. Lutkarsko kazalište „Stribor“ na čelu

s voditeljicom Brankom Rudman jedinstvena je institucija gdje su svi glumci djeca. Jedino je takvo u Hrvatskoj te ga se time smatra iznimno posebnim i jedinstvenim u kulturnom prostoru. Djeluje od 1999. godine i kroz njega su prošle četiri generacije glumaca, a predstave je vidjelo više od 5000 malih posjetitelja. Dobitnik je priznanja Hrvatskog katoličkog radija za humanost kao i zahvalnice Udruge Cvitić za djecu s posebnim potrebama.

Kazališna čarolija

„Ježeva kućica“ popularno je djelo bosanskohercegovačkog autora Branka Čopića. Riječ je o jednoj od najpoznatijih priča za djecu. Priča o slavnom lovcu Ježurki Ježiću uvrštena je i u osnovnoškolske lektire.

Učenici iz Izvara

Stihove o ježu i njegovoj kućici umjetnici su smještali na ilustrirane slikovnice, kazališne daske, kasete i CD-e u raznim inačicama, srpskoj, hrvatskoj, bosanskoj... I Hrvoje Hegedušić uglazbio je Ježurku, kao i Darko Rundek. Od 2019. godine na prijedlog novog kurikula za predmet Hrvatski jezik „Ježeva kućica“ uvrštena je u lektire, ali kao 15. na popisu izbornih lektira.

Branka Pavić Blažetin

27. lipnja 2024. 15

SAKRAMENT SVETE POTVRDE

Subotički biskup Ferenc Fazekas 27. svibnja podijelio je sakrament svete potvrde učenicima škole Miroszlava Krležje koje je za taj sakrament pripremila vjeroučiteljica Aga Tomola. Uz spomenute i nekolicina učenika hrvatskog podrijetla, ali iz drugih škola, primila je svetu potvrdu, ukupno njih dvanaest.

Subotički biskup došao je u Pečuh na inicijativu i poziv pečušskog biskupa Lászlóa Felföldija kako bi služio krizmaničku svetu misu u crkvi Svetog Križa u pečuškom Rácsvárosu. Uz biskupa Fazekasa svetu misu koncelebrirali su voditelj ureda biskupa Fazekasa József Kovács, mohački župnik Ladislav Bačmai i župnik garčinske župe Gabrijel Barić. Krizmanici su sa svojim krizmenim kumovima pristupili primanju sakramenta Duha Svetoga. Svetu misu pjevao je Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, a krizmanici su dobili i simbolične poklone – dar Hrvatske samouprave Pečuha i dar Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije. Krizmanici su predali i simboličan dar biskupu Fazekasu.

Potvrda ili krizma sakrament je Duha Svetoga koji može primiti samo krštena osoba jedanput u životu. Po tom sakramentu krštenik prima puninu dara Duha Svetoga kako bi svojim životom i vjerom svjedočio živu prisutnost Isusa Krista. Primiti Duha Svetoga znači primiti Duha Branitelja i Tješitelja, treću božansku osobu Presvetog Trojstva, koju nam je Isus poslao. Po njemu imamo zaštitu u cijeloj Crkvi i uvodimo se u cjelokupnu istinu koju je Isus svojim živo-

Krizmanici

tom čovjeku objavio. Duh Sveti jest Duh Oca i Sina. To je veza, vječna ljubav između Oca i Sina. Da bi netko mogao pristupiti potvrdi, treba biti kršten, treba biti u stanju milosti (tj. u prijateljstvu s Bogom i ljudima), prikladno poučen i kadar obnoviti krsna obećanja. U krštenju krštenik prvi put prima Duha Svetoga, a puninu Duha postiže u sakramentu potvrde. U tom sakramentu prima sedam darova Duha Svetoga: mudrost, razum, savjet, jakost, znanje, pobožnost i strah Božji. Te darove Crkva smatra redovitim darovima

Duha Svetoga, a izvanredni darovi nazivaju se karizme. Karizma je posebni dar koji se daje pojedincima za dobro cijele Crkve.

Primiti sakrament krizme znači biti spreman sve posvjedočiti u životu, i to: javno se priznavati vjernikom, ići redovito u crkvu, redovito pristupati sakramentima, redovito moliti, ljubiti i pomagati svoje bližnje, stjecati vjersko znanje (ići na vjeronauk), čuvati se grijeha.

Branka Pavić Blažetin

Foto: pecsiegyhazmegye.hu (Ákos Kollár)

Školsko natjecanje u lijepom čitanju na hrvatskom jeziku

U mohačkoj Osnovnoj školi Széchenyi (MTÁI) deseti put održano je školsko „Natjecanje u lijepom čitanju“. Na natjecanju su sudjelovali učenici od 3. do 8. razreda u lijepom broju. Danima su se pažljivo sa svojim nastavnicama pripremali za natjecanje. To je jedno dobro i poticajno natjecanje jer smo svakodnevno svjedoci sve većih teškoća koje se javljaju kod djece kad je riječ o glasnom čitanju. Članove tročlanog ocjenjivačkog suda (koji su činili dr. sc. Marija Prakatur, umirovljena učiteljica Anka Brozovac i Zoltán Horvat) pozdravila je nastavnica hrvatskog jezika i književnosti zadužena za pripremu i nesmetano odvijanje natjecanja Marija Németh Bárász. Svi su se učenici dobro pripremili. Ostvareni su dobri rezultati. U kategoriji 3. i 4. razreda prvo mjesto osvojio je Benjamin Miklósa (4. razred), drugo Divna Rázsics (4. razred), treće mjesto Olivér Mózes Lovász (4. razred). Te je učenike za natjecanje pripremila učiteljica Anita Jandrók Erdélyi. U kategoriji 5. i 6. razreda prvo mjesto osvojila je Leila Hasanovic (5. razred), drugo mjesto Miklós Rázsics (5. razred), treće mjesto Viktória Pál (5. razred). Njih je pripremila nastavnica Marija Németh Bárász. U kategoriji 7. i 8. razreda prvo mjesto osvojila je Radmila Dóra Rázsics

Najbolji s nagradama

(8. razred), drugo mjesto Dorina Prokop (8. razred), treće mjesto Luca Luzsenszky (7. razred). Njih je pripremila nastavnica Marija Németh Bárász. Ocjenjivački je sud posebnu nagradu dodijelio učenici 3. razreda Fanni Engelmann. Natjecanje je održano uz potporu Hrvatske samouprave Mohača.

Branka Pavić Blažetin